

"Gospodin je": duhovna pratnja (II)

Mnogi ljudi koji su pronašli Krista i Crkvu zahvaljujući prijatelju opisuju pomoć koju su primili kao autentičnu duhovnu pratnju.

12.08.2025.

„Kad Šimun Petar ču da je to Gospodin, obuče svoju gornju haljinu – jer bijaše gol – i baci se u more“ (Iv 21,7). Voljeni učenik samo je riječima izrazio ono što je vidio očima vjere. A Petar „s istim žarom kojim je činio mnoge druge stvari, pristupi

Isusu.“[1] Prvi Papa primio je Ivanov znak na svoj način: strastveno. Stoga je zaronio u vodu, unatoč tome što je čamac bio blizu obale. Objektivno govoreći, skok nije bio potreban; ali u tom trenutku Petar je trebao izraziti svoju ljubav prema Isusu, svoju hitnost da razgovara s Njim. I nije teško zamisliti Gospodinov osmijeh, istovremeno zabavljen i dirnut Petrovom reakcijom.

Poticanje osobnosti i inicijative svake duše

Ova scena obuhvaća ključnu dinamiku autentične duhovne pratnje: vodič diskretno pokazuje, bez nametanja, gdje vjeruje da vidi Gospodina; a praćeni kreće u susret Gospodinu. Vodič može ponuditi vodstvo i podršku, ali u konačnici, drugi mora razaznati Božju volju za vlastiti život i poduzeti odgovarajuće korake. Drugim riječima, u duhovnoj pratnji bitno je poticati osobnu

odgovornost i inicijativu, pomažući svakoj osobi da razvije vlastiti molitveni život, traži duhovne resurse i donosi vlastite odluke.

Ljudi rastu u zrelosti i slobodi kada se potiče njihova odgovornost. To im omogućuje da ljube više i bolje. U jednom od svojih pisama, Otac nas je podsjetio: „Kao što sveti Josemaria piše, misleći na one koji primaju osobne razgovore svoje braće ili sestara, 'autoritet duhovnog voditelja nije moć. Uvijek usađujte u duše veliki duh slobode. Razmislite o onome što sam vam toliko puta govorio: zato što stvarno želim, čini mi se najnadnaravnijim razlogom od svih. Uloga duhovnog voditelja je pomoći duši da želi ispuniti, da stvarno želi ispuniti Božju volju. Ne zapovijedajte, savjetujte.' Cilj savjeta danih u duhovnom vodstvu jest podržati djelovanje Duha Svetoga u svakoj duši i pomoći svakoj osobi da pristupi Bogu i svojim vlastitim

dužnostima s osobnom slobodom i odgovornošću. 'Stvarajući duše, Bog se ne ponavlja. Svatko je onakav kakav jest, i moramo se prema svakome odnositi prema onome što je Bog učinio i prema načinu na koji ih Bog vodi.'“[2]

Ako želimo poticati osobnu odgovornost, korisno je izbjegavati davanje neposrednih savjeta, bez obzira koliko jasna rješenja mogu izgledati. To se događa u mnogim područjima života: ponekad osobi zaista treba podrška ili ohrabrenje, a umjesto toga dobije savjet... Iako će ponekad biti prikladno savjetovati, prije svega, moramo potaknuti svaku osobu da sama traži odgovore: „Što misliš...? Zašto se o ovome ne pomoliš mirno, a o tome ćemo razgovarati drugi dan?“ Ponekad će duhovno vodstvo uključivati pomaganje ljudima postavljanjem pitanja koja otvaraju nove horizonte za razlučivanje: „Koje prednosti i

nedostatke vidiš u ovakvom ponašanju?“ ili „Jesi li razmislio je li ovo dio puta kojim te Bog doveo do ove točke?“ Bez obeshrabrivanja osobe da traži savjet kada je to potrebno, ovaj pristup joj pomaže da razvije vrlinu razboritosti, koja uključuje ispravno prosuđivanje i odlučivanje, na cjelovit način. Naravno, ako osoba ima malo obrazovanja u moralnom ili asketskom životu, korisno je da pratitelj objasni i pokaže značenje učenja Učiteljstva relevantnih za njezinu situaciju. Također je dobro izravno razgovarati ako je osoba možda na rubu ozbiljne pogreške. Ali glavni cilj trebao bi biti pratnja pojedinaca prema osobnom promišljanju, pozivajući ih da u Božjoj prisutnosti razluče kako Evandjelje osvjetljava njihove živote i izazove.[3]

Kada osoba otvori svoje srce, prihvaća stavljanje sebe u određeno

stanje ranjivosti. Vodič, zauzvrat, mora naučiti „izuti sandale pred svetim tlom drugoga (usp. Izl 3,5).“[4] U tom smislu važno je biti ispunjen poštovanjem prema dostojanstvu i intimnosti svake osobe, izbjegavajući pitanja iz puke znatiželje ili forsiranje razgovora na koje druga osoba možda nije spremna. Osim toga, vodič nikada ne bi trebao pokazati iznenađenje ničim što mu se kaže, bilo da se to odnosi na postupke, želje ili iskušenja. Čak i oni s dobrom formacijom i istinskom čežnjom za Bogom mogu imati trenutke slabosti ili kušnje. Slično tome, osoba koja se povjerava svom unutarnjem ja ne bi se trebala suzdržavati od toga da nešto kaže iz straha da će druga osoba biti iznenađena ili uzrujana.

Dobar duhovni pratitelj, zna kako izazvati, a da ne postane teret, strpljivo poštujući tempo svake osobe. Korisno je prisjetiti se

odlomka iz Izaije kojim se sveti Matej u svom Evandjelju odnosi na Isusa: „*trske stučene prelomiti neće, stijenja što tek tinja neće ugasiti*“ (Mt 12,20; Iz 42,3). Dakle, pretjerano naglašavanje onoga što ne ide dobro moglo bi ometati proces pratnje. Na primjer, ukazivanje na manu moglo bi nekoga potaknuti na reakciju i promjenu, ali bi također moglo dovesti do obeshrabrenja ili tuge. Često je bolje pomoći ljudima da sami shvate stvari, postupno uklanjajući prepreke kako bi mogli vidjeti probleme ili prepoznati nedostatke.

Svi smo to iskusili: osoba iscrpljena uz cestu rijetko se vrati na pravi put samo zato što joj netko iz daljine dovikne riječi potvrde; ono što cijene i što im pomaže da se oporave jest verbalno ohrabrenje i nešto za jelo ili piće. Kao što ne možemo prisiliti biljku da brže raste čupanjem - štoviše, to bi je iščupalo iz korijena - ne možemo ubrzati nečiji duhovni

razvoj bez da mu nanesimo štetu. „Duše se, poput dobrog vina, s vremenom poboljšavaju.“[5] Stoga, „formacija koju primamo tijekom cijelog života [...] u velikoj mjeri teži otvaranju novih horizonta. Nasuprot tome, ako se ograničimo samo na postavljanje zahtjeva i na to da se od nas traži, možemo na kraju vidjeti samo ono što ne uspijevamo učiniti, svoje nedostatke i ograničenja. Možemo zaboraviti na najvažniju stvar: Božju ljubav prema nama.[6]

Prijateljstvo kao duhovna pratnja

Gore navedena razmatranja posebno se odnose na formalnu praksu duhovne pratnje, koja se u Opusu Dei odvija u bratskom razgovoru, s laikom ili svećenikom, ili u ispovijedi, te u drugim razgovorima sa svećenikom. Sveti Josemaría uvijek je želio izbjegavati nazivanje ovih pojedinaca našim „duhovnim voditeljima“. Ovaj pristup,

umanjujući ulogu određene osobe, nudi raznolikost perspektiva koje obogaćuju duhovni život, a istovremeno sprječavaju pretjerane vezanosti s obje strane. Također se bavi rizikom stvaranja „posesivnih voditelja“ i autoreferencijalizmom koji se često nalazi u korijenu nekih slučajeva zlouporabe savjesti.

Ipak, duhovna pratnja može se proširiti i izvan ovih formalnih okruženja. Prijateljstvo, shvaćeno kao dobrohotna ljubav koja nastaje između ljudi sa zajedničkim interesima ili vizijama, neizostavan je oblik pratnje u našim životima. Kada naš zajednički interes obuhvaća duhovno područje, prijateljstvo prirodno postaje oblik duhovne pratnje. Otac nas je na to podsjetio pišući o svetom Baziliju i svetom Grguru Nazijanskom. „Prijateljstvo koje su stvorili u mladosti držalo ih je ujedinjenima tijekom cijelog života, pa čak i danas

dijele isti blagdan u općem liturgijskom kalendaru. Sveti Grgur kaže da je 'naš jedini cilj i ambicija bila vrlina i život nade u blagoslove koji dolaze'. Njihovo prijateljstvo, umjesto da ih je udaljilo od Boga, dovelo ih je bliže Njemu.“[7]

Prijateljstvo otvoreno za duhovne brige neformalni je, ali istinski okvir za duhovnu pratnju jer su prisutni svi elementi o kojima smo ranije raspravljali: otvorenost prema djelovanju Duha Svetoga, pažljivo slušanje i motivacija i osobnosti i inicijative.

Mnogi ljudi koji su pronašli Krista i Crkvu zahvaljujući prijatelju opisuju pomoć koju su primili kao duhovnu pratnju. Gotovo nesvjesno, njihov prijatelj ih je pratio korak po korak i vodio ih da se zaljube u Isusa, sve dok nisu napravili korak krštenja ili postali katolici. Isto se događa i onima koji su se vratili vjeri kroz odano prijateljstvo ili koji su izbjegli

udaljavanje od Boga zahvaljujući riječima prijatelja. Dakle, „apostolat prijateljstva i povjerenja“, [8] kako ga je nazvao sveti Josemaría, vrlo je sličan onome što poznajemo kao duhovnu pratnju: „Te riječi koje si na vrijeme prišapnuo u uho kolebljivom prijatelju, onaj pogodni razgovor koji si znao izazvati u zgodan trenutak, i stručni savjet koji poboljšava njegov sveučilišni rad, i diskretna indiskrecija koja te pobuđuje da mu sugeriraš neslućena obzorja revnosti...“ [9]

Simetričan odnos između dva prijatelja otvara dimenzije koje su manje dostupne u pratnji kao takvoj: dijeljenje i međusobna podrška. Prijatelji razmjenjuju iskustva i gledišta, pomažući si da se suoče sa životnim izazovima. To otvara neke puteve, iako i zatvara druge. U prijateljstvu ne mogu uvijek očekivati da će me drugi slušati, jer će ponekad trebati da ih se čuje.

Također, iako me njihova perspektiva nesumnjivo može obogatiti, moji prijatelji možda neće uvijek moći adekvatno savjetovati o aspektima duhovnog života ili mom određenom putu, jer ga možda ne poznaju dovoljno dobro. Iz tih razloga, iako prijateljstvo nadopunjuje i obogaćuje duhovno vodstvo, ne može ga zamijeniti.

Međutim, u formalnoj duhovnoj pratnji odnos između dvije osobe je asimetričan: samo jedna strana ima ulogu slušanja i savjetovanja, ulogu koja se ne smije zamagljivati ili preokrenuti. Ova razlika uvodi ograničenja koja pomažu osobi da otvori svoje srce bez emocionalnih smetnji koje bi mogle ometati pravilnu usredotočenost i objektivnost. Također pomaže osobi, nakon što razmotri stvar u Božjoj prisutnosti, da razgovara o intimnim aspektima svog odnosa s Bogom i drugima, uključujući korijene svojih

grijeha i dubokih borbi. To, međutim, ne znači da odnos između vođitelja i osobe koju prati mora biti hladan i suh: čuvajući tu asimetriju i emocionalnu distancu, duhovni vođitelj mora imati istinsku naklonost prema ljudima koje prati, jer istinski možemo pomoći samo kada ljubimo ljubavljju Onoga koji nas je nazvao prijateljima (usp. Iv 15,15).

* * *

„Donesite nešto od ribe koju ste upravo ulovili“, kaže Isus. Sveti Petar, još uvijek moker od skoka u jezero, vuče mrežu punu ribe na obalu. Nakon zasluženog doručka, odlazi s Isusom i oni započinju intiman dijalog. Je li to molitva ili duhovna pratnja? Oboje je u božanskom skladu. Petar, razoružan, obnavlja svoju vjernost Gospodinu. A Isus, koji nikada nije prestao vjerovati u njega, potvrđuje ga u

njegovom poslanju: „Idi za mnom.“ Petar se okreće i pita za drugog učenika, koji ga slijedi izdaleka. „Ti idi za mnom“, inzistira Isus (usp. Iv 21,19-22). Ivan ne čuje njihov razgovor: to nije njegovo mjesto. Poput Krstitelja (usp. Iv 3,27-30), raduje se znajući da je omogućio susret.

[1] Sv. Beda Časni, citirano u Catena Aurea, Iv 21,1-11.

[2] F. Ocariz, Pastirsko pismo, 9.1.2018., br. 10; citati sv. Josemarije su iz Pisma 26, br. 38.

[3] „Ako mi je moje osobno iskustvo od ikakve pomoći, mogu reći da sam svoj rad kao svećenika i pastira duša uvijek smatrao usmjerenim na pomaganje svakoj osobi da se suoči sa svim zahtjevima svog života i da

otkrije što Bog posebno želi od nje - bez ikakvog ograničavanja te svete neovisnosti i blagoslovljene osobne odgovornosti koje su obilježja kršćanske savjesti“ (Sv. Josemarija, Susret s Kristom, br. 99).

[4] Papa Franjo, *Evangelii gaudium*, br. 169.

[5] Sv. Josemarija, *Prijatelji Božji*, br. 78.

[6] F. Ocáriz, *Pastirsko pismo*, 9. I. 2018., br. 11.

[7] F. Ocáriz, *Pastirsko pismo*, 1. XI. 2019., br. 5. Unutarnji citat je od sv. Grgura Nazijanskog, *Propovijed* 43.

[8] Sv. Josemarija, *Brazda*, br. 192.

[9] Sv. Josemarija, *Put*, br. 973.

Dancho Azagra

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/gospodin-je-duhovna-
pratnja-ii/](https://opusdei.org/hr-hr/article/gospodin-je-duhovna-pratnja-ii/) (31.03.2026.)